

MODEL INTEGRALE BRANDVEILIGHEID BOUWWERKEN

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
Utrecht, 2008

VEILIGHEID DOOR SAMENWERKING

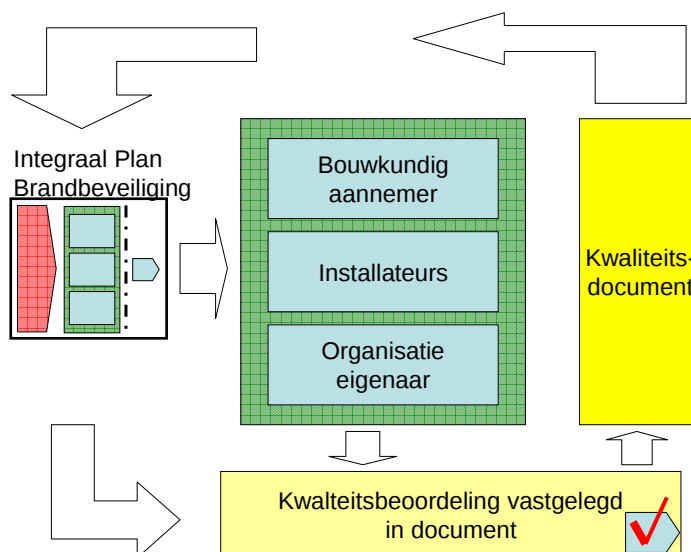
MANAGEMENTSAMENVATTING

De verantwoordelijkheid voor integrale brandveiligheid in een bouwwerk ligt altijd bij de gebruiker van het gebouw. Hoe kan hij aan die verantwoordelijkheid invulling geven? Integrale brandveiligheid is immers zeer gecompliceerd. Het gaat om een samenspel van organisatorische maatregelen, bouwkundige voorzieningen en installaties. Het vereist veel inspanning van verschillende partijen om van een object een brandveilig bouwwerk te maken.

Het Model Integrale Brandveiligheid Bouwwerken (Model IBB) is een praktisch hulpmiddel voor de gebouwgebruiker. Het structureert het proces van samenwerking tussen de betrokken partijen. Het Model IBB biedt een methode om de juiste samenstelling van verschillende brandveiligheidsmaatregelen te realiseren. Resultaat is een brandbeveiligingsconcept dat voor het betreffende bouwwerk het risico op brand tot een aanvaardbaar niveau terugbrengt.

Het model richt zich op persoonlijke veiligheid, beheersing van brandschade en de gevolgen daarvan in gebouwen en hun omgeving. Zowel tijdens de bouwphase, als gedurende het gebruik van het gebouw.

In schema:

Het doel van het Model IBB wordt als volgt omschreven:

“Het continu waarborgen van de afgesproken integrale brandveiligheid voor een bouwwerk, gedurende de levenscyclus en afgestemd op de gebruiksfunctie van dat bouwwerk”

Risicobenadering (kans x gevolg), continuïteit, waarborging van brandveiligheid en cyclische toepassing zijn essentiële aspecten van het Model IBB.

De uitgangspunten voor integrale brandveiligheid, met alle bijbehorende maatregelen en voorzieningen, dienen geformuleerd en geïnventariseerd te worden. Dat vormt de basis voor de brandveiligheid van elk bouwwerk. Op grond van deze informatie kan het restrisico vastgesteld worden.

Naar aanleiding hiervan kan het Integraal Plan Brandbeveiliging (IPB) worden opgesteld. Het IPB beschrijft voor het bouwwerk een samenhangend geheel van bouwkundige, installatietechnische en organisatorische brandbeveiligingsmaatregelen (kortweg: BIO-maatregelen). Tevens worden in het IPB de onderlinge samenhang, uitgangspunten en eventuele eisen aan de uitvoering van die maatregelen vastgesteld.

Het IPB vormt de basis voor de verdere uitwerking van de gekozen brandbeveiligingsmaatregelen. Het Model IBB voorziet in het aantoonbaar maken van de kwaliteit van het werk van alle betrokken partijen. Certificatie is een van de instrumenten die daarvoor gebruikt kan worden, zeker voor kritische brandbeveiligingsmaatregelen. Het Model IBB vormt het cement tussen verschillende certificatieschema's voor BIO-maatregelen.

Aan het eind van elke stap van het ontwerp-, bouw- en onderhoudsproces is een beoordeling mogelijk van de samenhang van de BIO-maatregelen en hun gezamenlijke bijdrage aan de brandveiligheid van het bouwwerk. De beoordeling kan verschillende vormen hebben, afhankelijk van het brandveiligheidsrisico en de complexiteit van het bouwwerk.

Na afronding van de laatste stap begint het proces weer opnieuw. Het Model IBB is dus een cyclisch model volgens de kwaliteitsprincipes van de Deming-circle: plan - do - check - act. Zo kunnen de brandbeveiligingsvoorzieningen worden onderhouden en eventueel worden aangepast aan veranderingen in het bouwwerk zelf, of in het gebruik van het bouwwerk.

Het Model IBB biedt kaders. Ontwikkelingen in het denken over risico's en oplossingen kunnen daarin een plaats krijgen. Het kader staat dus vast, maar de inhoud van het Model IBB is dynamisch en nooit 'af'. Het Model IBB evolueert aan de hand van de zich ontwikkelende inzichten en behoeften op het gebied van brandveiligheid. De verantwoordelijkheid voor brandveiligheid ligt bij de gebruiker van het bouwwerk. De dagelijkse praktijk wijst uit dat integrale brandveiligheid echter zeer gecompliceerd is. Verschillende betrokken partijen moeten de nodige inspanning leveren om van een object - ook in de gebruiksfase - een brandveilig bouwwerk te maken.

Brandveiligheid van een bouwwerk wordt verkregen door een samenstel en juiste toepassing van verschillende brandbeveiligingsvoorzieningen. Niet alleen moet met *bouwkundige voorzieningen* het ontstaan en de verspreiding van brand zo veel mogelijk worden tegengaan. Ook dient het object - afhankelijk van de risico's en het gebruik - voorzien te zijn van brandbeveiligings*installaties*. Hiertoe behoren bijvoorbeeld een brandmeldinstallatie, vluchtwegbewijzing, brandbeheersings- of brandblussystemen en voorzieningen voor rook- en warmteafvoer. Daarbij geldt steeds de aanname dat het niveau en het doel van de voorzieningen in overeenstemming zijn met *het risico en bijbehorend gebruik* van het object. De betrouwbaarheid en werking van deze voorzieningen en installaties zijn geborgd door adequaat ontwerp, realisatie, *onderhoud en beheer*.

Het Model IBB helpt zowel in de bouw- als in de gebruiksfase om integrale brandveiligheid in een bouwwerk te bereiken. Het heeft een groot aantal pluspunten voor alle betrokkenen.

Ten eerste kunnen alle partijen die betrokken zijn bij de bouw en het gebruik van bouwwerken, hun inspanningen op het gebied van brandveiligheid beter op elkaar afstemmen. Het Model IBB maakt efficiënte en effectieve samenwerking tussen partijen in het bouwproces mogelijk. Dat leidt tot 'betere brandbeveiliging voor hetzelfde geld' of 'goede brandbeveiliging tegen lagere kosten'.

Een andere belangrijke toegevoegde waarde van het Model IBB is dat het de eenduidige communicatie bevordert tussen de betrokken partijen, ook wanneer ze niet in dezelfde fase van het bouw- en gebruikproces betrokken zijn. Het Integraal Plan Brandbeveiliging vervult daarin een centrale rol.

Ten derde biedt het Model IBB een kader voor kwaliteitsbeoordeling van zowel de integrale brandveiligheid in het bouwwerk als de certificatie en (of) inspectie van individuele brandbeveiligingsvoorzieningen. Hiermee wordt het mogelijk om het gekozen brandbeveiligingsconcept en de afzonderlijke specifieke brandbeveiligingsvoorzieningen individueel en in samenhang op kwaliteit te beoordelen.

Kortom, het Model IBB is ontwikkeld om brandveiligheid te bevorderen en de samenwerking van de betrokken partijen te vergemakkelijken.

In dit voorwoord mag een attentiesein niet ontbreken. De ontwikkeling van integrale brandveiligheid staat nooit stil. Het Model IBB biedt kaders. Nieuwe en verbeterde inzichten over risico's en oplossingen kunnen daarin een plaats krijgen. Het kader staat dus vast, de inhoud van het Model IBB is dynamisch en nooit 'af'. Het Model IBB evolueert, aan de hand van de zich ontwikkelende inzichten en behoeften op het gebied van brandveiligheid.

Deze publicatie moet dan ook als startpunt worden beschouwd: na deze 'versie 1.0' zal er zonder twijfel een 'versie 1.1' of '2.0' het licht zien. De interactieve samenwerking waar deze publicatie over het Model IBB het resultaat van is, zetten we na vandaag dus voort!

INHOUDSOPGAVE

Model Integrale Brandveiligheid
Bouwwerken
pagina 5/29

1. Inleiding	6
2. Structuur en werking van het Model IBB	8
3. Epiloog	17
Bijlage 1: De 15 meest gestelde vragen	18
Bijlage 2: Inhoudsopgave Integraal Plan Brandbeveiliging (IPB)	22
Bijlage 3: Samenstelling Stuurgroep IBB en IBB-werkteams	24
Bijlage 4: Aanleiding en achtergrond voor het ontwikkelen van het model	26

1. INLEIDING

DOELSTELLING, DOELGROEP EN WERKING VAN HET MODEL IBB

DOELSTELLING

Bij bouwen en brandveiligheid geldt: 'bezint eer ge begint'. Het is van groot belang om zo vroeg mogelijk in het proces te werken aan brandveiligheid. Bij voorkeur in de definitiefase, de fase van het scherp formuleren van de vraagstelling. Dit gebeurt vaak in de vorm van een ruimtelijk, functioneel en technisch eisenpakket (outputspecificaties) voor het bouwwerk als geheel. Het eisenpakket wordt voorafgaand aan het ontwerp opgesteld. Het vormt de basis voor de architect en het ontwerpteam om te gaan ontwerpen.

De definitiefase is de belangrijkste fase in het hele bouwproces, omdat daar de belangrijkste beslissingen worden genomen en de effecten daarvan het grootste zijn (in kwaliteit maar ook in geld). In deze fase kan het Model IBB goede diensten bewijzen.

Het Model IBB is een instrument waarmee de gezamenlijke partners in het definiëren, ontwerpen, aanleggen en up-to-date houden van brandbeveiliging op een gestructureerde manier kunnen samenwerken.

Doel van het Model IBB is:

het borgen van de afgesproken integrale brandveiligheid voor een bouwwerk, gedurende de gehele levenscyclus van het bouwwerk en afgestemd op de gebruiksfunctie van dat bouwwerk.

Het model richt zich op persoonlijke veiligheid en beheersing van brandschade en de gevolgen daarvan in gebouwen en de omgeving, zowel tijdens het ontwerp en de *bouw* als gedurende het *gebruik* van het object. Het Model IBB gaat uit van een integrale benadering, zowel bij het definiëren van de noodzakelijke brandbeveiliging (onderlinge afstemming tussen eisende partijen) als inhoudelijk (samenhangende maatregelen leiden tot een optimale beveiliging tegen acceptabele kosten).

DOELGROEP

Het Model IBB is ontwikkeld en beschikbaar voor elke partij die actief is in het proces van definiëren, ontwerpen, realiseren en up-to-date houden van brandbeveiliging in bouwwerken. Er zijn gebruikers (zoals de opdrachtgever en zijn adviseurs en leveranciers) en partijen die de gebruiker beïnvloeden en toetsen (verzekeraars, overheidsinstanties zoals Bouw- en Woningtoezicht, de brandweer). Het Model IBB stroomlijnt het proces en versterkt de samenhang.

WERKING

Het Model IBB beoogt dé manier te zijn waarop alle betrokkenen bij het proces van bouwen, gebruiken en beheeren van een bouwwerk werken aan brandveiligheid. Het model biedt een helder proces en een overzichtelijke verdeling van taken en verantwoordelijkheden over de betrokken partijen.

Het Model IBB geeft een gestructureerde aanpak voor integrale brandveiligheid in bouwwerken. Op basis van het brandrisico van het object wordt een maatregelenpakket

gekozen om het risico tot een aanvaardbaar niveau te reduceren. De maatregelkeuze wordt vastgelegd in een document, dat als startpunt dient voor het proces van brandbeveiliging. Dit document is gedurende het hele proces een referentiepunt voor iedere partner.

Het Model IBB maakt daarnaast helder wie in welke fase van het proces welke verantwoordelijkheid draagt. Iedere partner in het proces weet zo wat er van hem verwacht wordt en wat hij van anderen mag verwachten. Verder is duidelijk wat er door welke partner precies aan prestatie geleverd moet worden en hoe dat wordt gecontroleerd.

Het resultaat is een integraal brandveilig bouwwerk, waarin de brandbeveiligingsvoorzieningen kunnen worden onderhouden en eventueel kunnen worden aangepast aan veranderingen in het bouwwerk zelf of in het gebruik van het bouwwerk. Het Model IBB is immers een cyclisch model volgens de kwaliteitsprincipes van de Deming-circle: plan - do - check - act.

DE OPBOUW VAN DEZE BESCHRIJVING

In deze beschrijving gaan we in op de structuur en werking van het Model IBB. Dit doen we aan de hand van de zes stappen uit het model. In de epiloog gaan we kort in op de verdere ontwikkeling van het Model IBB.

Aan de hand van de 15 meest gestelde vragen behandelen we in bijlage 1 een aantal aspecten dat samenhangt met de zes stappen uit het Model IBB. Bijlage 2 vindt u de standaardinhoudsopgave voor het IPB (van belang voor stap 2). De bijlage 3 en 4 geven een overzicht van de deskundigen die bij de ontwikkeling van het Model IBB betrokken zijn, een beschrijving van achtergronden en aanleiding voor het ontwikkelen van het Model IBB.

2. STRUCTUUR EN WERKING VAN HET MODEL IBB

STAP 1: INVENTARISEREN, ANALYSEREN EN KIEZEN

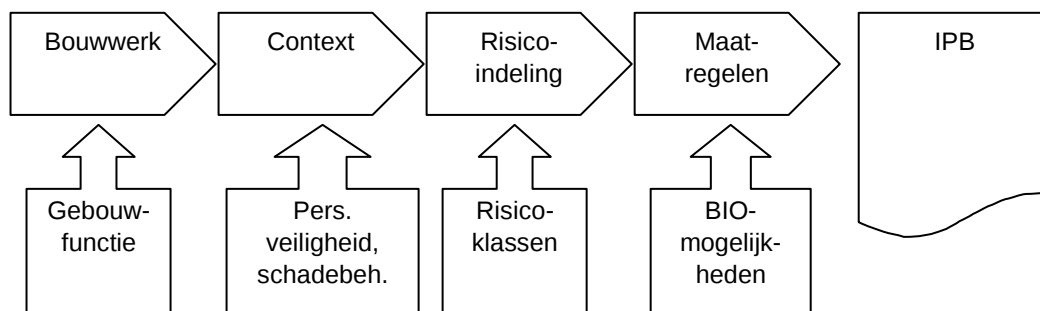
‘Bezint eer ge begint’. Het Model IBB neemt het brandveiligheidsrisico in een bouwwerk als basis. De basis voor de brandveiligheid van elk bouwwerk is het formuleren en inventariseren van de uitgangspunten met bijbehorende maatregelen en voorzieningen. Op grond van deze informatie kan het restrisico vastgesteld worden. De rekensom is:

$$\text{Brandveiligheidsrisico minus brandbeveiligingsmaatregelen} = \text{restrisico}$$

Het inventariseren en kiezen heeft ook betrekking op:

- Object (bouw, gebruik)
- Risico-soorten en risicobeheersing
- Risicovermindering: BIO-maatregelen
- Brandbeveiligingsconcept
- Klassen
- Relatie met wet- en regelgeving
- Afweging van oplossingen

In schema:

Voor risicoanalyse en risico-indeling is een eenduidige methode in ontwikkeling. Het ‘wegen’ of waarden van maatregelen ten opzichte van een risiconiveau is op dit moment nog niet goed mogelijk. In het kader van de doorontwikkeling van het Model IBB wordt hier aan gewerkt.

In stap 1 verdient de positie van de brandweer bijzondere aandacht. De brandweer treedt op als inhoudsdeskundige namens de gemeente (dienst bouwtoezicht). Vroeger was sprake van een adviserende deelname van de brandweer in het bouwtraject. Deze adviesrol van de brandweer is onder invloed van regelgeving (besluit Brandveilig Gebruik Bouwwerken) verschoven naar een vorm van vooroverleg. Daarin worden feitelijk alleen de acceptatiecriteria van eventueel toe te passen gelijkwaardige brandveiligheidtoepassingen besproken.

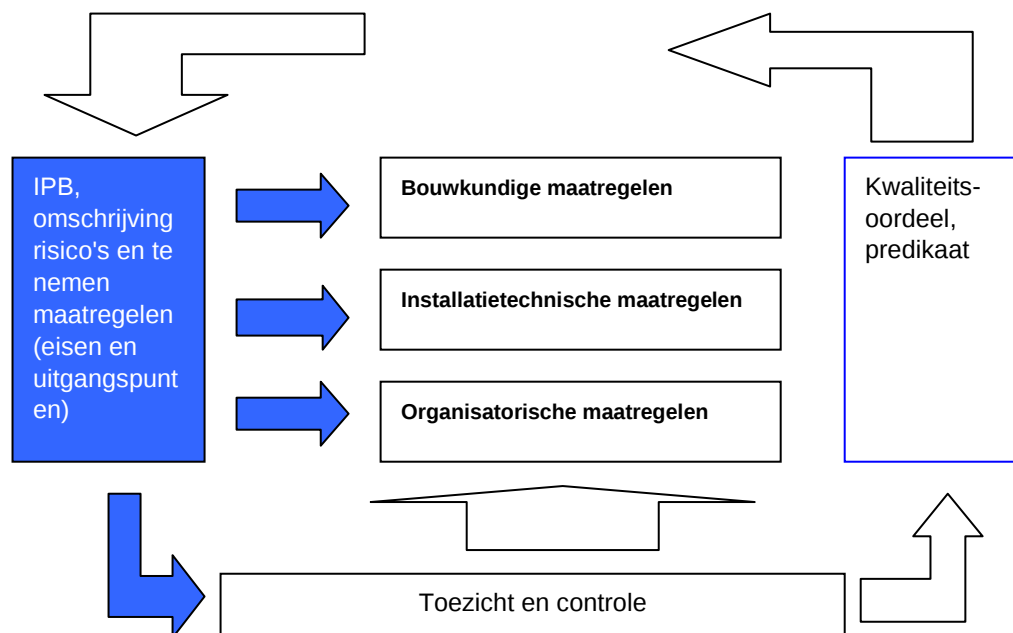
In het belang van het verdere gebouwwontwerp is het raadzaam om dit vooroverleg met brandweer en gemeentelijk bouwtoezicht in een zo'n vroeg mogelijk stadium van de ontwerpfase te laten plaatsvinden. Daarnaast kunnen in dit vooroverleg de aanvullende eisen van bouwtoezicht en brandweer voor de eventueel op te stellen Programma's van Eisen voor brandbeveiligingsinstallaties en specifieke eisen ten aanzien van bluswatervoorziening en bereikbaarheid worden besproken en worden vastgelegd.

Door de afspraken uit dit vooroverleg op een transparante wijze vast te leggen in een IPB en samen met de betrokken partners goed te keuren (zie stap 2) kunnen vaak onnodige kosten en frustraties door afgekeurde gebouwwontwerpen in de vergunningfase aan de zijde van de opdrachtgever worden voorkomen.

STAP 2: VASTLEGGEN IPB

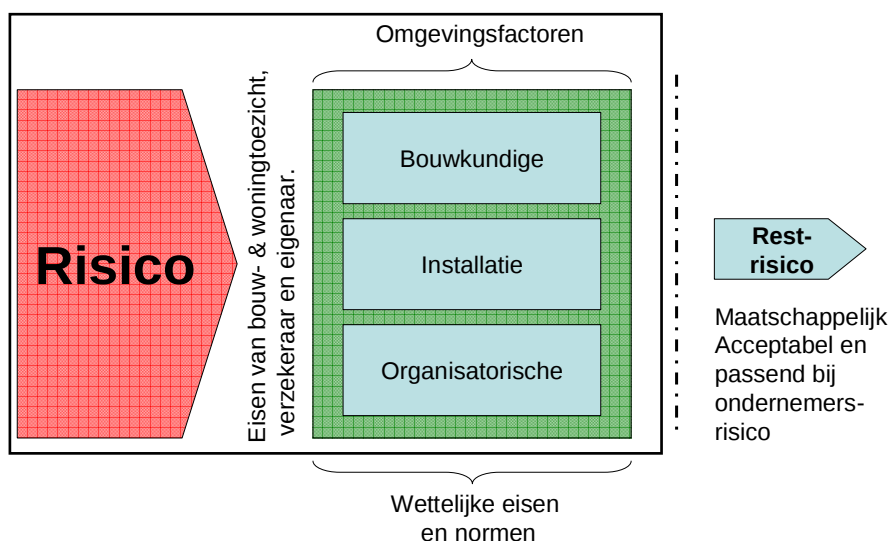
De informatie uit de inventarisatie en de gemaakte keuzes wordt vastgelegd in een zogeheten Integraal Plan Brandbeveiliging (IPB). In het IPB liggen de eisen van de eisende partijen verankerd (dus ook ten aanzien van vergunning- of meldingsplicht). Het IPB beschrijft voor het betreffende individuele bouwwerk een samenhangend geheel van bouwkundige, installatietechnische en organisatorische brandbeveiligingsmaatregelen (kortweg: BIO-maatregelen), de onderlinge samenhang, uitgangspunten en eventuele eisen aan de uitvoering van die maatregelen.

In schema:

In het IPB worden de gemaakte keuzes voor brandveiligheid uit stap 1 'bevroren'. Er wordt vastgelegd hoe de brandveiligheidsvoorzieningen in het bouwwerk worden gerealiseerd. Het IPB blijft gedurende alle fasen (ontwerp, aanleg, beheer en gebruik) het referentiedocument waarop partijen kunnen terugvallen als ze willen weten wat de gemaakte afspraken zijn.

In bijlage 2 bij deze publicatie is de inhoudsopgave opgenomen van een Integraal Plan Brandbeveiliging. Indien consequent gevolgd, wordt automatisch aandacht gegeven aan alle relevante integrale brandveiligheidsaspecten voor het bouwwerk in kwestie.

Het IPB gedraagt zich gedurende stap 2 en 3 van het Model IBB net als bouwtekeningen of installatietekeningen: het zijn dynamische documenten waarin op basis van actuele (on)mogelijkheden wijzigingen in worden aangebracht.

Het begint met een versie 1 aan het eind van de definitiefase. Hierin worden alle uitgangspunten vastgelegd met een uitgebreide onderbouwing. Versie 1 van het IPB is het vertrekpunt voor het ontwerp en daaraan wordt het ontwerp ook getoetst. In het IPB worden de uitkomsten geregistreerd van bouwplantoetsingen en relevante vergunningaanvragen.

Vervolgens treden er tijdens ontwerp en uitvoering van het bouwwerk onvermijdelijk allerlei wijzigingen op. Op heel veel aspecten worden er verfijningen doorgevoerd. Zo ontstaat versie 2 van het IPB. Deze versie 2 moet ook een toelichting en verantwoording bevatten over afwijkingen ten opzichte van versie 1. In veel gevallen ontstaan mogelijk zelfs subversies; dit maakt voor het principe van het IPB niet uit.

Na oplevering en ingebruikname (zie stap 4 en 5) ontstaan wijzigingen in het bouwwerk en het gebruik. Daartoe moet het IPB periodiek herijkt worden (zie stap 6). Zo ontstaat een versie 3 van het IPB. In de vervolgvies worden de uitkomsten van bijvoorbeeld inspecties geregistreerd, met een verwijzing naar het desbetreffende inspectierapport.

Versiebeheer is voor het IPB dan ook van belang. Verder moeten eventuele wijzigingen niet ten koste gaan van het afgesproken brandbeveiligingsniveau. Wijzigingen in het IPB mogen alleen worden aangebracht door de IPB-opsteller. Het gewijzigde IPB dient

vervolgens ook weer te worden goedgekeurd door de opdrachtgever en de betrokken gemeentelijke diensten (bouwtoezicht, brandweer) en eventueel de verzekeraar.

Het IPB bevat informatie en relevante verwijzingen met betrekking tot de brandveiligheid van het bouwwerk. Relevante documenten zoals tekeningen, beschrijvingen, testrapporten, logboeken, onderhouds- en bedieningsvoorschriften, contracten, checklists, beslisdocumenten, en dergelijke zijn benoemd in en dus beschikbaar via het IPB. Op die manier is het IPB een beknopte samenvatting van alle informatie over het integrale brandbeveiligingsconcept voor het betreffende bouwwerk.

Het IPB is een handig hulpmiddel voor de brandweer en bouwtoezicht bij de toetsing van het bouwplan aan de wettelijke eisen en controles aan de hand van de vergunningvoorschriften. Het brengt de resultaten van de inventarisatie en de gemaakte brandveiligheidskeuzes duidelijk in kaart. Het IPB vormt een onmisbare schakel tussen de bouw- en installatietekeningen en vergunningdocumenten. Verder vormt het IPB het 'gezamenlijk geheugen' waarin de gemaakte afspraken over integrale brandveiligheid zijn opgenomen.

Het IPB biedt de gebouwgebruiker een leidraad voor beheer en onderhoud van brandbeveiligingsvoorzieningen. Daarnaast biedt het hem in de interactie met vergunningverlener en eventueel verzekeraar de informatie over wat de partners in brandbeveiliging van elkaar mogen verwachten. Bovendien kan met het IPB op een transparante wijze invulling worden gegeven aan de wettelijke aantoonplicht van de gebruiker. In het IPB zijn de keuze- en de acceptatiecriteria van het bevoegd gezag, in het kader van gelijkwaardige oplossingen, immers gemotiveerd en onderbouwd opgenomen.

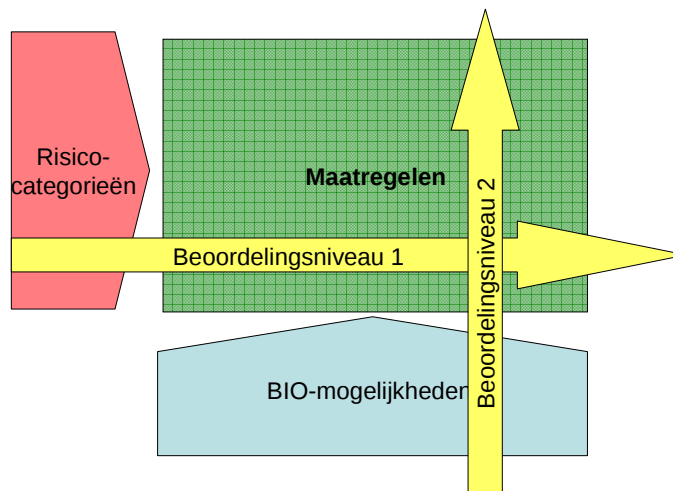
Uit het voorgaande blijkt wel dat de opsteller van het IPB over een grondige kennis van alle aspecten van risicobeoordeling, wet- en regelgeving, schadebeheersing en BIO-maatregelen moet beschikken. Een slecht IPB zal immers een slecht brandbeveiligingsconcept tot gevolg hebben. Omdat het IPB een kritisch document is voor het eindresultaat, is de kwaliteit van de opsteller en de toetsing van het IPB aan criteria gebonden. Verder moeten de opdrachtgever (de gebruiker van het gebouw), bouwtoezicht en brandweer, en eventueel ook de verzekeraar zich met het IPB akkoord verklaren.

Voor bepaalde risicovolle bouwwerken moet een specifiek IPB worden gemaakt. Voor bepaalde bouwtypen die veelvuldig voorkomen (kantoren, hotels) kan een standaard brandbeveiligingsconcept en dus ook een standaard-IPB worden ontwikkeld. Hoewel standaard moet ook een dergelijk IPB volgens de spelregels worden opgesteld en geaccordeerd. Het is immers naast vertrekpunt ook communicatiemiddel over de vastgelegde afspraken, waarop in de toekomst een beroep gedaan kan worden!

In het IPB wordt ook bepaald op welke wijze toezicht wordt gehouden op de kwaliteit van de individuele maatregelen en hun onderlinge samenhang. Hiervoor onderscheidt het Model IBB twee niveaus:

- beoordelingsniveau 1 = de samenhang van maatregelen
- beoordelingsniveau 2 = de kwaliteit van de individuele maatregelen.

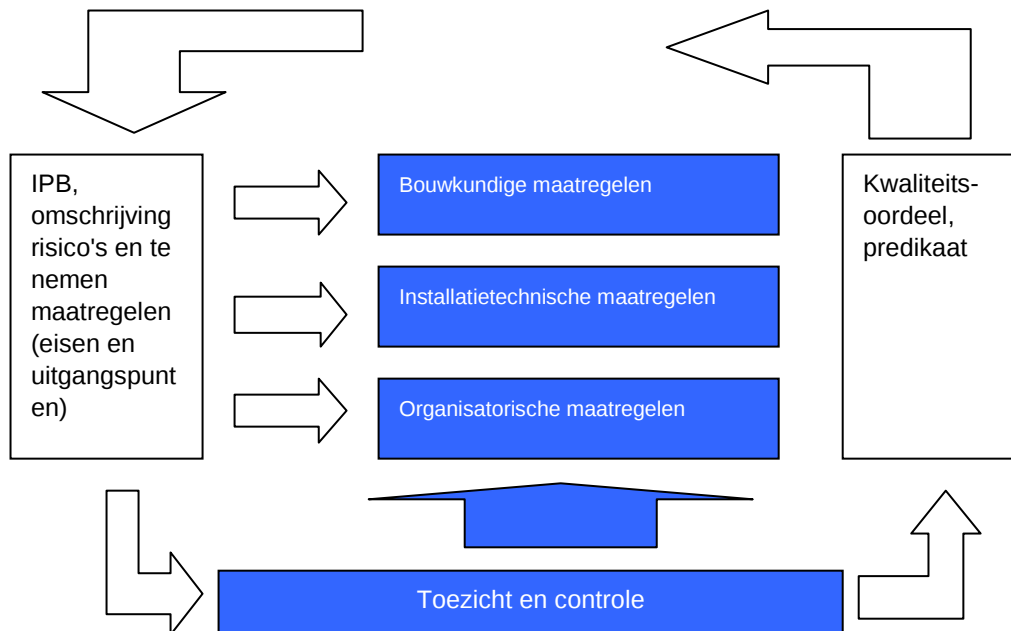
In schema:

STAP 3: UITVOEREN EN CONTROLEREN

Het IPB is de basis voor de verdere uitwerking van de gekozen brandbeveiligingsmaatregelen door bouwbedrijven en leveranciers. Bij elke leverantie van een brandbeveiligingsmaatregel hoort ook een kwaliteitsborgingsysteem. In zowel de ontwerp-, realisatie- als gebruiksfase moet per maatregel en per voorziening getoetst worden of de implementatie conform het (in het IPB) afgesproken niveau is. In het IPB wordt bepaald welk kwaliteitsniveau moet worden aangetoond, en op welke manier dat kan. Er zijn verschillende manieren, variërend van bijvoorbeeld eigen beoordeling, deskundigenoordeel, (KOMO-) kwaliteitsverklaringen, certificatie en testen, tot typekeur en inspectie. De beoordeling moet op basis van objectieve criteria worden uitgevoerd en tevens herhaalbaar en toetsbaar zijn. Dit impliceert dat de beoordelingscriteria vooraf in een toetsdocument moeten worden vastgelegd.

De controles binnen stap 3 gaan dus telkens over de individuele brandveiligheidsmaatregelen. In het Model IBB wordt dit aangeduid als 'beoordelingsniveau 2'.

STAP 4: INTEGRAAL BRANDVEILIG, EINDBEOORDELING

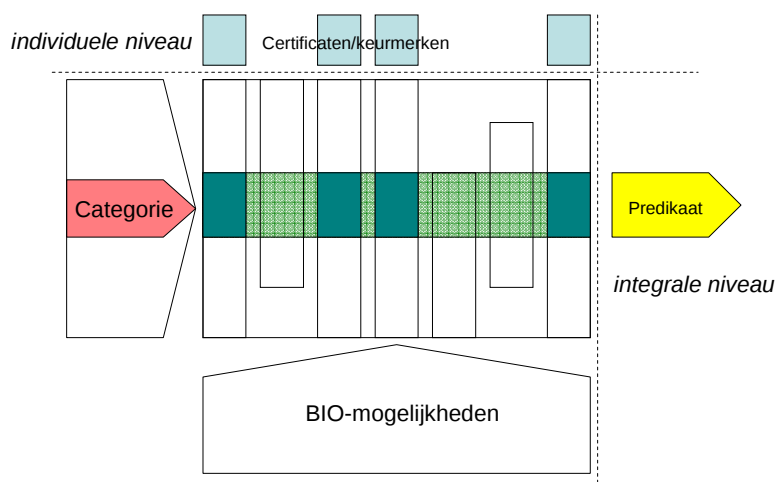
Aan het einde van het proces (van bouwen en onderhoud) is het bouwwerk integraal zo brandveilig mogelijk gemaakt. De afgesproken BIO-maatregelen, zoals vastgelegd in het IPB, zijn aanwezig. Het brandbeveiligingsconcept uit het IPB is het resultaat van de keuzes die de op dat moment betrokken partijen hebben gemaakt, op basis van op dat moment beschikbare informatie en eigen (ondernemers-)afwegingen.

In deze fase wordt het IPB *as built* gemaakt, net als bouwtekeningen of installatietekeningen. De *as built* documenten kunnen daarna dienen om te toetsen of het afgesproken brandbeveiligingsconcept geheel is gerealiseerd en voldoet aan de in het IPB vastgelegde kwaliteitscriteria.

Van belang is dat deze toetsing zich niet beperkt tot de - traditionele - oplevering van de bouwkundige en installatietechnische brandveiligheidsmaatregelen. In de toetsing moeten nadrukkelijk ook de organisatorische maatregelen worden betrokken. Deze toetsing neemt zo een voorschot op de volgende fase in het proces: het *gebruik* van het integraal brandveilige bouwwerk.

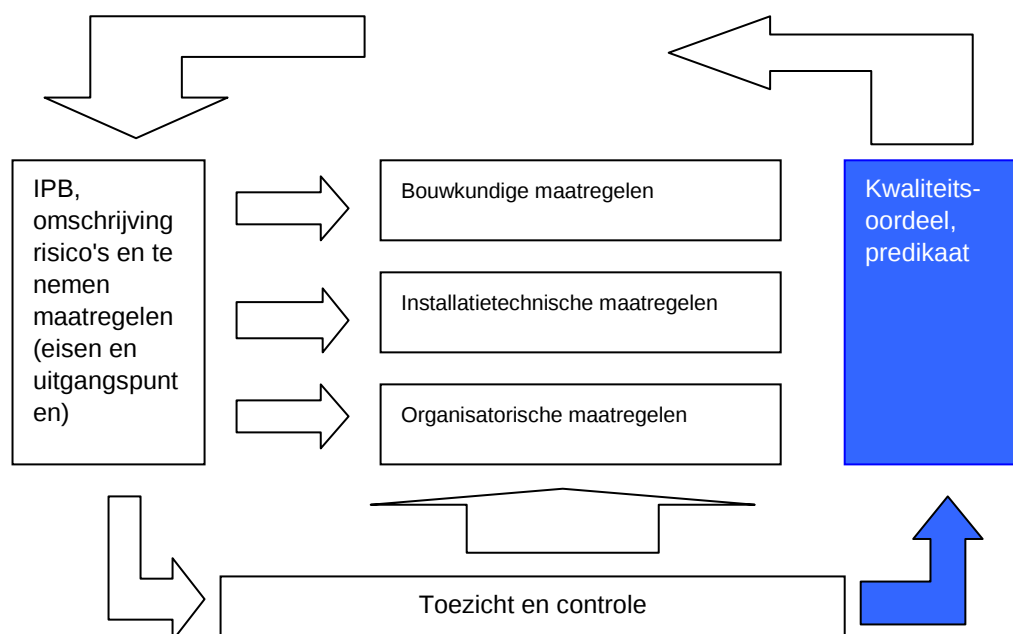
De in stap 4 uit te voeren beoordeling is gericht op de samenhang van de BIO-maatregelen en hun gezamenlijke bijdrage aan de brandveiligheid van het bouwwerk. Deze integrale beoordeling van brandveiligheid in het bouwwerk wordt in het Model IBB aangeduid als 'beoordelingsniveau 1'.

In een samenvattend schema:

De beoordeling kan leiden tot de vaststelling dat de situatie is zoals in het IPB beschreven staat, en dat er daarom sprake is van een brandveilig bouwwerk. Deze beoordeling levert dan het predikaat “integraal brandveilig gebouw” op.

De beoordeling kan ook aan het licht brengen dat de feitelijke situatie afwijkt van hetgeen in het IPB is beschreven. De beoordeling is dan input voor verbeteracties: hetzij aanpassing van brandveiligheidsmaatregelen, hetzij aanpassing van het IPB zelf.

STAP 5: GEBRUIK VAN HET BOUWWERK

Na afronding van stap 4 begint een nieuwe cyclus, namelijk die van het gebruik van het bouwwerk. In deze fase ligt de nadruk op de O-maatregelen, dus op het beheer en gebruik van het gebouw en de daarin aanwezige B- en I-maatregelen.

Oplevering en ingebruikname zijn vaak verschillende momenten (het maakt ook nog een groot verschil of het om nieuwbouw gaat dan wel renovatie). Eigenaar (verantwoordelijk voor B en I) en gebruiker (verantwoordelijk voor O) zijn vaak niet dezelfde. De mogelijkheid bestaat dus dat de O-maatregelen nog niet zijn geïmplementeerd op het moment van oplevering van de B- en de I-maatregelen. Om te beoordelen of het gebouw integraal brandveilig is, is het echter terdege van belang dat de O-maatregelen bekend en in uitvoering zijn. Als in het IPB onafhankelijke beoordeling van de integrale brandveiligheid geëist is, kan toetsing pas gebeuren op het moment dat de O-maatregelen uit het IPB geïmplementeerd en aantoonbaar zijn.

In de gebruiksfase zijn de O-maatregelen instandhouding, onderhoud, testen, alarmopvolging aan de orde, net als bijvoorbeeld het monitoren van de juiste stapelhoogte, goederenklasse, en juist gebruik van de ruimte. Dit vergt een helder werkproces en de juiste vaardigheden van de gebruiker van het gebouw.

In uiterste gevallen kan dit gehele proces van beheer en gebruik (bijvoorbeeld voor opslag van gevaarlijke stoffen) onder certificaat worden uitgevoerd. Object van certificatie is dan het veiligheidsmanagementsysteem dat de gebruiker van het gebouw hanteert.

In bepaalde gevallen is het noodzakelijk om na te gaan of het IPB moet worden aangepast. Dit doet zich voor bij verbouwingswerkzaamheden of wanneer de activiteiten in, of de indeling van het gebouw gewijzigd zijn. Stap 6 gaat in op de aanpassing van het IPB aan de feitelijke omstandigheden.

STAP 6: ACTUALISATIE, CYCLISCH GEBRUIK VAN HET MODEL IBB (STAP 6 = STAP 1)

De afspraken over integrale brandveiligheid zoals in het IPB opgenomen, hebben zelf ook periodiek onderhoud nodig. Het Model IBB houdt daarom rekening met een cyclisch gebruik van het IPB.

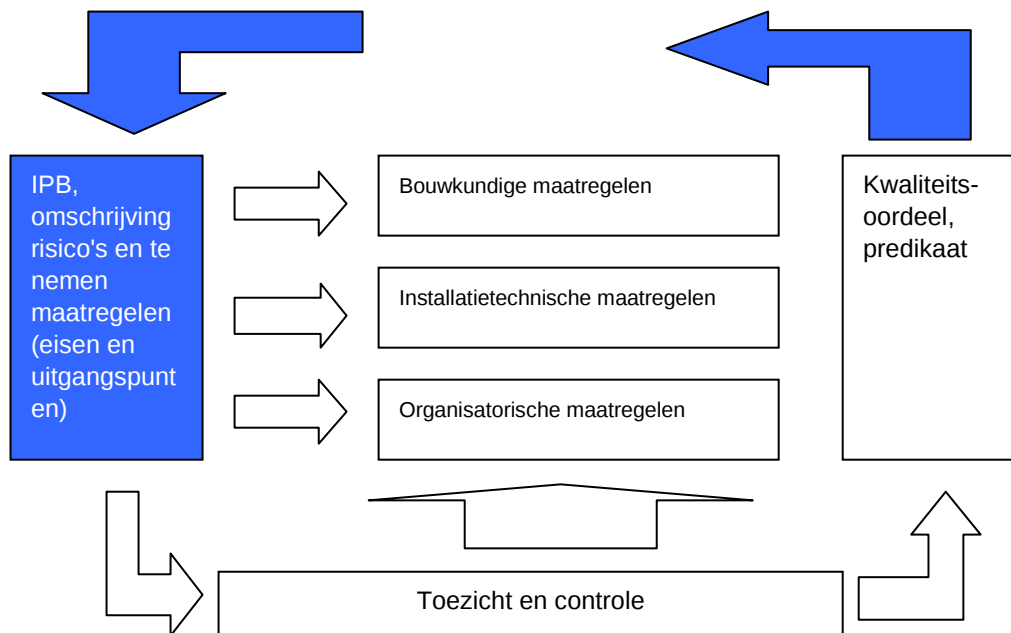
Door allerlei omstandigheden kan het voorkomen dat het IPB moet worden geactualiseerd. Het pand moet bijvoorbeeld worden verbouwd. Of de activiteiten in het bouwwerk zijn gewijzigd. Of de indeling van het gebouw is aangepast aan veranderde logistiek. Al dit soort veranderingen kunnen van invloed zijn op de integrale brandbeveiliging. Daarom is het nodig om na te gaan of het IPB moet worden aangepast.

Als er - in een extreem geval - nooit enige wijziging in het bouwwerk plaatsvindt, is het toch nodig om het IPB periodiek te toetsen aan de actualiteit. Gekozen is voor een frequentie van eens in de vijf jaar. Dit is gelijk aan de tijdsduur waarvoor de vergunningen worden verstrekt.

Bij periodieke toetsing na vijf jaar moet worden nagegaan of nog aan de in het IPB vastgelegde afspraken is voldaan. Het is immers goed mogelijk dat gedurende de

periode van vijf jaar wet- of regelgeving is veranderd, of dat er nieuwe inzichten zijn ontstaan over brandveiligheidsoplossingen.

In schema:

In feite start het hele proces weer bij stap 1: inventariseren, analyseren en kiezen. Bij het doorlopen van stap 1 kan de conclusie zijn dat het IPB nog steeds goed is en niet hoeft te worden aangepast. In alle andere gevallen moeten de veranderingen worden vastgelegd conform stap 2, de verbeteringen in de maatregelen moeten uitgevoerd worden conform stap 3, en de controle conform stap 4.

Op deze manier borgt het Model IBB de afgesproken integrale brandveiligheid in het bouwwerk, gedurende de gehele levenscyclus van het bouwwerk en afgestemd op de gebruiksfunctie van dat bouwwerk.

3. EPILOOG

Het Model IBB dat in deze publicatie is beschreven, is het eerste resultaat van een interactief ontwikkelingstraject. De organisaties en mensen die daar aan deelnemen, staan vermeld in bijlage 3. Zonder hun inzet, deskundigheid en betrokkenheid is dit bijzondere traject niet mogelijk. Een woord van dank aan hun adres is zeer op zijn plaats, met daarbij de oproep om te blijven helpen aan de doorontwikkeling van het Model IBB. Want het Model IBB biedt kaders, maar de inhoud is nooit 'af'!

Er is gebleken dat enkele aspecten van het Model IBB nog om nader onderzoek vragen. Voorbeelden hiervan zijn de indeling, analyse en de weging van risico's. Datzelfde geldt voor de weging van de toegevoegde waarde van BIO-maatregelen ter vermindering van risico's, de competenties van actoren in het IBB, en de kennis en vaardigheden die nodig zijn om een goed Integraal Plan Brandbeveiliging op te stellen.

Deze aspecten staan nog open. Er is nog werk te doen. Maar de Stuurgroep IBB acht de tijd nu rijp om het Model IBB in deze publicatie openbaar te maken. Niet alleen omdat er grote belangstelling voor het Model IBB is. Ook als uitnodiging aan organisaties en deskundigen die nog niet betrokken zijn, om deel te gaan nemen in het interactieve ontwikkelingstraject. Vele handen maken immers licht werk.

Deze publicatie moet als startpunt worden beschouwd: er komt ongetwijfeld een vervolg op deze versie. Daarin wordt verwerkt wat we geleerd hebben uit praktijkpilots met het Model IBB in bestaande bouw en nieuwbouw. Ook de nieuwe ontwikkelingen voor de indeling, analyse en weging van risico's zullen worden toegevoegd. Evenals de weging van de toegevoegde waarde van BIO-maatregelen ter vermindering van risico's en alle andere aspecten die nog openstaan en die we nodig hebben om het Model IBB praktisch steeds beter toepasbaar te maken.

Het gaat er tenslotte om dat het Model IBB ons werk gemakkelijker maakt!

Utrecht, april 2008

BIJLAGE 1: DE 15 MEEST GESTELDE VRAGEN

1. Kan het IPB ook los worden gebruikt?

Ja, dat kan. Het IPB zorgt voor een gestructureerde en volledige vastlegging van een risico en de gekozen maatregelen. En kan daarmee gebruikt worden binnen IBB- en samenhangende certificatieprojecten. Het IPB is ook een bruikbaar uitgangspuntendocument als IBB of certificatie niet van toepassing is.

2. Is er ook certificatie of inspectie buiten IBB mogelijk?

Ja. Certificatie en inspectie zijn toezichtsvormen die zowel binnen als buiten IBB gebruikt kunnen worden. Het Model IBB garandeert de onderlinge samenhang tussen de inspectie en certificatie van individuele BIO-maatregelen. In samenhang leiden deze maatregelen tot een adequaat integraal brandbeveiligingsconcept.

3. Is het Model IBB alleen voor bijzondere risico's?

Nee. Het Model IBB is bruikbaar voor alle soorten bouwwerken, van groot tot klein en van eenvoudig tot ingewikkeld. Natuurlijk is er meer voordeel te halen in de ingewikkelde en risicovolle bouwwerken: daar is het aantal te nemen maatregelen immers omvangrijker en kritischer. Maar ook voor bouwwerken in het midden- en kleinbedrijf en met een woonfunctie biedt de IBB-benadering uitstekende aanknopingspunten om gestructureerd en efficiënt aan integrale brandbeveiliging te werken.

4. Heeft de brandweer er wat aan?

Ja. Hoewel de brandweer een bijzondere positie heeft. De brandweer is namelijk adviseur van de afdeling Bouw- en Woningtoezicht (BWT) van de gemeente. En die afdeling heeft het uiteindelijk voor het zeggen bij vergunningverlening en handhaving.

Het Model IBB biedt de brandweer structuur en overzicht om te beoordelen of het brandbeveiligingsconcept ten minste aan alle wettelijke en vergunningseisen voldoet. In het IPB zijn alle afspraken vastgelegd over de mate waarin aan het Bouwbesluit is voldaan.

In 2007 is het Bouwbesluit veranderd. Toen is de verantwoordelijkheid voor onderbouwing van de gelijkwaardige oplossing bij de gebouweigenaar gelegd. Dat betekent dat indien de onderbouwing ontbreekt bij de indiening van de bouwvergunning, deze niet door BWT kan worden geaccepteerd. De gebouweigenaar kan zich op die onderbouwing dan in de toekomst niet beroepen.

Niet voldoen aan de onderbouwingplicht leidt voor de bouwgebruiker automatisch tot het niet voldoen aan de wet. Het IPB voorkomt dit risico en stelt BWT/de brandweer in staat om van de gelijkwaardige oplossing kennis te nemen. Met het IPB kan de bouwgebruiker voldoen aan zijn aantoonplicht. Dus niet alleen de brandweer, ook en vooral de bouwgebruiker heeft er wat aan!

5. Van wie is het Model IBB?

Het Model IBB wordt ten behoeve van breed maatschappelijk gebruik beheerd door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Het woordmerk IBB is beschermd. Dat betekent dat formeel gebruik alleen mogelijk is met toestemming

van het CCV. Binnen het CCV is een structuur van belanghebbenden die toezicht houdt op de handelwijze van het CCV ten aanzien van het model.

6. Heb ik toestemming nodig om het te gebruiken?

Het Model IBB is openbaar, en kan dus door iedereen worden gebruikt.

Aan het Model IBB zijn beeldmerken verbonden. Gebruik hiervan is alleen toegestaan op basis van een licentie met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). In die licentie zijn gebruiksregels opgenomen voor de beeldmerken.

Als in het Model IBB activiteiten onder certificaat of met een afsluitende inspectie moeten worden uitgevoerd, dan dient de gebruiker van het model zich te conformeren aan de daarbij behorende randvoorwaarden uit het desbetreffende conformiteitsschema.

7. Wat te doen als ik vind dat het Model IBB beter kan of niet klopt?

Zoals al gezegd: het Model IBB biedt kaders, en de inhoud van die kaders is nooit 'af'. Daarom werken we aan de doorontwikkeling van de aspecten die nog openstaan (o.a. risico-analyse, wegen maatregelen, competenties en kennis IPB-opstellers).

Als u een suggestie heeft voor verbetering of verandering, kunt u die inbrengen via iemand die al aan het ontwikkelingstraject deelneemt. Of praktisch: stuur een bericht of een brief naar het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV).

Als het gaat om opmerkingen of verbetervoorstellen over *de inhoud van inspectie- of certificatieschema's*, dan moeten deze worden ingediend bij de beheerder van het schema.

Als het gaat om klachten over de *uitvoering* van inspectie of certificatie, dan moeten deze worden ingediend bij de desbetreffende instelling. Bent u over de afhandeling van uw klacht niet tevreden, dan kunt u een klacht indienen bij de Raad voor Accreditatie.

8. Is gebruik van Model IBB verplicht?

Nee. Gebruik van het Model IBB heeft echter zoveel voordelen dat het slim is om het altijd te gebruiken. Niet alleen bij nieuwbouw, maar ook bij verbouwing van bestaande bouw!

9. Wordt het door het Model IBB duurder?

Nee. Er wordt efficiënter gewerkt, dat leidt tot 'betere brandbeveiliging voor hetzelfde geld' of 'goede brandbeveiliging tegen lagere kosten'.

Is hiervoor al bewijs? Nog niet. Maar een efficiënt proces is altijd het goedkoopst. De huidige processen zijn niet efficiënt en leiden veelvuldig tot faalkosten en verborgen kosten. Door de gestructureerde aanpak volgens het Model IBB wordt het proces efficiënt en worden faalkosten verminderd (en in het gunstigste geval vermeden).

10. Hoe blijf ik op de hoogte van ontwikkelingen?

Volg de berichtgeving over het Model IBB. Raadpleeg regelmatig de projectwebsite www.model-IBB.nl en de nieuwsbrieven van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). U kunt zich aanmelden voor deze nieuwsbrieven via de website www.hetccv.nl. Schroom niet om de informatiedesk van het CCV te bellen.

11. Zijn er al gecertificeerde IPB-opstellers?

Nee. Het certificatieschema daarvoor is nog in ontwikkeling. Tot het moment dat certificatie mogelijk is, werken we met een interim-regeling. Daarin staan criteria voor vakbekwaamheid en werkprocessen van de deskundigen die een IPB mogen opstellen.

12. Wat is het verschil tussen een Fire Safety Engineer en een IPB-opsteller?

Het verschil is dat Fire Safety Engineering (FSE) een belangrijk deelaspect is van de kwalificaties van een IPB-opsteller. FSE gaat over het bedenken van de oplossing, IPB is meer dan de oplossing alleen. Een IPB-opsteller moet een risico-analyse kunnen maken, kennis hebben van onder meer wet- en regelgeving, en het Model IBB.

13. (Hoe) Kan ik een IPB ook voor een bestaand gebouw krijgen?

Het is heel goed mogelijk om een IPB voor een bestaand gebouw op te stellen. Het aantal keuzemogelijkheden is in bestaande bouw natuurlijk beperkter. Maar in feite verschilt het proces van risico-analyse, keuze van maatregelen en vastlegging in het IPB voor een bestaand gebouw niet van het proces voor nieuwbouw. Een IPB voor bestaande bouw heeft dezelfde voordelen als een IPB in de nieuwbouwfase: heldere benadering van het risico, duidelijke structuur voor maatregelkeuze, vermijden van faalkosten, etc.

Voor bepaalde bouwtypen die veelvuldig voorkomen (kantoren, hotels) kan een standaard brandbeveiligingsconcept en dus ook een standaard-IPB worden ontwikkeld. Hoewel standaard moet ook een dergelijk IPB volgens de spelregels worden opgesteld en geaccordeerd. Het is immers naast vertrekpunt ook communicatiemiddel over de vastgelegde afspraken, waarop in de toekomst een beroep gedaan kan worden!

14. Wie is eigenaar/opdrachtgever/verantwoordelijk voor het IPB? Gebruiker voor O-deel en eigenaar voor B- en I-deel?

In het IPB moeten de verantwoordelijkheden worden vastgelegd. Doordat ze zijn vastgelegd, zijn ze kenbaar en duidelijk.

Hoofregel is dat de gebouwgebruiker verantwoordelijk is voor de integrale brandveiligheid in het bouwwerk. In sommige gevallen kan de gebruiker die verantwoordelijkheid alleen goed invullen als de eigenaar bepaalde voorzieningen treft. Zo zal de gebruiker in de regel niet gauw een brandmuur voor zijn rekening nemen. Dit soort infrastructurele maatregelen hoort op kosten van de eigenaar te worden gerealiseerd. Anders ligt het bijvoorbeeld met het opleiden van BHV-ers: dat is typisch een taak van de gebruiker van het gebouw.

15. Moet IPB onderdeel zijn van een huurcontract?

Ja. De huurder van het gebouw wordt geacht het bouwwerk als een goed huisvader te gebruiken. Daarvoor heeft de verhuurder ten behoeve van brandveiligheid al een

aantal randvoorwaarden gecreëerd (brandmuren, slanghaspels, brandblussers, en dergelijke). Dat 'begin van een brandveiligheidsconcept' kan worden vastgelegd in het IPB voor het bouwwerk. De gebruiker kan daar, in relatie tot zijn bedrijfsactiviteiten, specifieke brandveiligheidsmaatregelen aan toevoegen.

Het IPB bevat informatie en relevante verwijzingen met betrekking tot de brandveiligheid van het bouwwerk. Relevante documenten zoals tekeningen, beschrijvingen, testrapporten, logboeken, onderhouds- en bedieningsvoorschriften, contracten, checklists, beslisdocumenten, en dergelijke zijn benoemd in het IPB. Op die manier is het IPB een beknopte samenvatting van alle informatie over het integrale brandbeveiligingsconcept voor het betreffende bouwwerk.

MEER WETEN?

Op www.model-ibb.nl vindt u meer informatie over het Model Integrale Brandveiligheid Bouwwerken.

BIJLAGE 2: INHOUDSOPGAVE INTEGRAAL PLAN BRANDBEVEILIGING (IPB)

Voorwoord

Versiebeheer

Leeswijzer (waarom een IPB?, logboekfunctie)

1 Informatie

- Betrokken (eisende) partijen
- Bedrijfsanalyse functioneel
- Gebruikskennmerken: bezetting, kenmerkende processen, functies, bedrijfsschema, parkeren

2 Huisvestingskenmerken

- Omgeving
- Bouwkundig (O-fase): vlekkenplan, bijzonderheden (checklist)
- Installatieconcept (O-fase)

3 Wet & Regelgeving

- Context
- Toegepaste literatuur en methodieken
- Handhavingsvoorwaarden

4 Risico-veiligheidsanalyse

- Gevoeligheden: vuurlast, ontstekingsbronnen
- Gevolgschade: brand, rook
- Filosofie (risicoanalyse) opnemen, geaccepteerd restrisico benoemen
- Motivatie van keuzes

5 Voorzieningen per hoofdfunctie

5.1 OMGEVING

5.2 BOUWKUNDIGE ZAKEN

- Schematisering gebouw, hoofddraagconstructie
- Compartimenten: grenzen, oppervlakten, speciale compartimenten
- Vluchtroutes

5.3 INSTALLATIES

- Melden: bijv. brandmelding, ontruiming, gasmelding, enz.

- Sturen: bijv. panelen, toegang, elektrische installatie, luchtbehandeling, liften en roltrappen, brandschermen, voorzieningen aan deuren/sloten, noodverlichting, rookbeheersing, overdruk, enz.
- Blussen: bijv. blusmiddelen, sprinkler, blus(gas)installatie, bluswatervoorzieningen (op eigen terrein), bluswateropvang, droge blusleiding, enz.

5.4 ORGANISATIE

- Bedrijfsnoodplan, afspraken hulpverleners
- Bedrijfshulpverlening (noodplan, oefeningen, opleiding)
- Onderhoudsschema/beheerplan (inspecties, testen, controles, opleiding, certificaten)
- Gebruiksvoorwaarden/gebruiksbeplanning (opslag goederen, aard en hoeveelheid, gebruiksbesluit)
- Aanvullende/specifieke voorzieningen

5.5 TIJDELIJKE VOORZIENINGEN

- o.a. bouwfase, sloopfase: van toepassing bij bestaande bouw en verbouw

6 Inspectie / certificering

- Frequentie?
- Door wie?
- Wat is wettelijk vereist?

BIJLAGEN:

Tekeningen

Eisen aan installaties (pve's)

Berekeningen

Attesten, certificaten

Tekening nr. xxxx-xx-xx "Situatie en gebruikfuncties"

Tekening nr. xxxx-xx-xx "Overzicht brandcompartimentering"

Tekening nr. xxxx-xx-xx "Overzicht rookcompartimentering"

Tekening nr. xxxx-xx-xx "Overzicht vluchtroutes"

Bouwplantoetsing

Rapportage Beheersbaarheid van brand

Rapportage Vluchten uit grote brandcompartimenten

Rapportage Onderzoek rook- en warmtestroming

Rapportage Berekening permanente vuurbelasting

Rapportage Onderzoek Opvang- en doorstroomcapaciteit

- Tekenlijst Akkoordverklaring
- Definitie- en begrippenlijst

BIJLAGE 3: SAMENSTELLING STUURGROEP IBB EN IBB- WERKTEAMS

STUURGROEP

Leden:

Bouwend Nederland
College Bouw Zorginstellingen
NOVB-VSI
NVBR-LNB
ONRI
Rijksgebouwendienst
SBR
Uneto-VNI
Vebon
Verbond van Verzekeraars
Vereniging Bouw- & Woningtoezicht
ViVB
VNO-NCW

B. Gieskens
A. Bode
P. Wijnings
R.F. van Werkhoven
C.E. Haas
H. van Vulpen
G. Klunder
N. van Hoegee
J. Taal
J.T. Gros
C. Kalkhoven
A. van Ballegooijen
P. Janssen

Adviseur:

NEN

R.H.M. Nouwen

Projectmanagement:

CCV
CCV
CCV
CCV

R.J.M. Hartgerink
W.A.C. van Oppen
D. van der Heijden
K. Steverink

WERKTEAM 1

Leden:

NVBR-LNB
ONRI
Rijksgebouwendienst
Vebon
Verbond van Verzekeraars
Vereniging Bouw- & Woningtoezicht
VvBA

J. Ebus
G. van Hal
R. Thakoer
H. Sleenwenhoek
W.J. Weide
T.J.A. Brakkee
J. Mertens

WERKTEAM 2

Leden:

ABHS
Brandveilig Bouwen Nederland
NVBR-LNB
NVBR-LNB

T. Vlug
J. Witlox
H. Kamerbeek
R. Galesloot

NVTB	E. Meuwissen
ONRI	R.J.E. Kisjes
Vebon	M. Aartman
Verbond van Verzekeraars	E. van der Heijden
VSI	E. Knol
VvBA	B. Kersten
Uneto-VNI	R. Verbiest

Publicaties: 'Rapportage werkgroep BIO-mogelijkheden', 15 januari 2008 - met bijbehorende spreadsheet-overzichten van B-, I- en O-maatregelen.

WERKTEAM 3

Leden:

NVBR-LNB	R. Berkers
Rijksgebouwendienst	T. Duffels
Vebon	E. Huizer
Vereniging Bouw- & Woningtoezicht	L. Baumann
VvBA	J. van der Graaf

Publicatie: 'Wet- en regelgeving' d.d. 17 september 2007

WERKTEAM 4

Leden:

Brandveilig Bouwen Nederland	B. Nieuwenhuizen
NVBR-LNB	A. Tiller
Rijksgebouwendienst	E. Tromp
Uneto-VNI	Th.P.L. van Hout
Verbond van Verzekeraars	M.P.M. Dirven
VIVB	H. Muis
VOC	T. Koopmans

Adviseur:

CCV	J.M. Ruijgers
-----	---------------

Publicatie: 'IBB: toezicht- en certificatieregimes' - rapportage van werkteam 4 binnen het project Integrale Brandveiligheid Bouwwerken (IBB), 21 maart 2008

WERKTEAM 5

Leden:

NVBR-LNB	P. van Bergen
ONRI	M. Eijer
Rijksgebouwendienst	H. Eijdens
Vereniging Bouw- & Woningtoezicht	E. Vredembregt
VvBA	J. Koudijs

Publicaties: concept inhoudsopgave IPB.

BIJLAGE 4: AANLEIDING EN ACHTERGROND VOOR HET ONTWIKKELEN VAN HET MODEL

ACHTERGROND

De ontwikkeling van het Model Integrale Brandveiligheid Bouwwerken vond plaats tegen de achtergrond van de volgende belangrijke ontwikkelingen.

ZOEKEN NAAR SYNERGIE IN KWALITEITSAFSPRAKEN

Het Bouwbesluit en daaraan gerelateerd de model-Bouwverordening besteden aandacht aan gebouwgebonden brandbeveiligingsinstallaties. In de afgelopen decennia hebben partners in brandveiligheid elkaar weten te vinden in kwaliteits-afspraken op productniveau. De samenwerkende partijen zetten bijvoorbeeld op het gebied van brandmeldinstallaties en rook/warmteafvoer certificatieregelingen op. Tegelijkertijd ontstonden er in andere hoeken van het werkveld kwaliteits-afspraken over onder meer ontruimingsalarminstallaties en vluchtwegsignalering.

Middels productgerichte certificatieschema's is - met wisselend succes - getracht om een onderlinge verbinding te maken tussen, of een toepassingskader te geven aan dit soort kwaliteitsafspraken.

De certificatieschema's richten zich op de kwaliteit van installaties en de installateurs daarvan. De doelstelling van het schema is niet altijd helder. Soms zijn schema's al heel oud (> 30 jaar); deze vinden hun oorsprong vaak in een branche-erkenningsregeling. In een aantal gevallen sluit het ene schema aan op andere certificatieschema's voor brandbeveiliging. De interface tussen de certificatieschema's is complex. Aan het begin van de 21ste eeuw moest worden geconstateerd dat er geen sprake was van samenhang tussen schema's onderling, noch tussen schema's en wet- en regelgeving, noch tussen schema's en vraag naar brandbeveiligingskwaliteit.

ZOEKEN NAAR INTEGRALE SAMENHANG VAN MAATREGELEN

De ontwikkeling van productgerichte certificatieschema's brengt de neiging met zich mee om de kwaliteitsafspraken te verheffen tot doel. Daardoor kan worden vergeten waar het ook alweer over ging, namelijk brandveiligheid. Verzekeraars, installateur, brandweer en inspectie-instellingen concludeerden in 2003 al:

- dat er meer samenhang moet ontstaan,
- dat er een integrale kijk op brandveiligheid nodig is, en
- dat niet volstaan kan worden met het stellen van eisen alleen aan het begin - of slechts op enkele onderdelen van het proces.

Een tweede conclusie was dat brandbeveiliging niet met installatietechnische maatregelen alleen bereikt wordt. Er is een samenspel nodig tussen deze en bouwkundige maatregelen. Met name het organisatorische deel van brandbeveiliging mag doorslaggevend worden geacht voor het succes van brandveiligheid. Gestructureerde aandacht besteden aan brandveiligheid in een zo vroeg mogelijk stadium in het bouwproces leidt tot een beter brandbeveiligingsconcept tegen lagere kosten.

INVULLING EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID GEBRUIKER, VERMINDERING ADMINISTRATIEVE LASTEN

Een derde en zeer belangrijke ontwikkeling voor het Model IBB is de focus op de eigen verantwoordelijkheid van de gebruiker van het object voor brandveiligheid in zijn bouwwerk, en de daaruit resulterende veranderingen in wet- en regelgeving. De brandongevallen in Enschede (2000), Volendam (2001) en Schiphol (2005) hebben de verantwoordelijkheid van de gebruiker van een extra accent voorzien. Vast staat dat de gebruiker - in wat voor rol ook: als opdrachtgever, als verzekerde of als verantwoordelijke ondernemer - bij het denken over brandveiligheidsconcepten of bij het maken van kwaliteitsafspraken niet of nauwelijks is betrokken. En dat terwijl inmiddels zelfs wettelijk is vastgelegd tot waar de verantwoordelijkheid van de gebruiker voor brandveiligheid zich uitstrekt!

Tegelijk met de intensievere focus op de eigen verantwoordelijkheid van de gebruiker doet zich de politieke wens voor om de administratieve lasten voor burgers en bedrijfsleven te verminderen. Ook voor brandveiligheid betekent dit een aantal veranderingen in wet- en regelgeving, waarbij de traditionele verantwoordelijkheidsverdeling over de ketenpartners verschuift. Zo treedt de brandweer nog slechts op als toetser van de brandveiligheid in een object op, terwijl voorheen de brandweer gedurende het bouwproces ook geconsulteerd kon worden over de acceptatie van bepaalde brandbeveiligingsvoorzieningen.

De geschetste ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de betrokken partners (inclusief de bouwkolom en de gebruiker) een volgende stap moeten maken in de ontwikkeling van samenhang in de realisatie, kwaliteitsborging en aantoonbaarheid van brandveiligheid in gebouwen. Die volgende stap is het Model Integrale Brandveiligheid Bouwwerken.

ONTWIKKELPROCES MODEL IBB

In de periode 2002 - 2004 is een eerste conceptversie ontwikkeld van een samenhangend brandveiligheidsmodel. Het initiatief hiervoor kwam van het Verbond van Verzekeraars, de brandweer (Landelijk Netwerk Brandpreventie van de NVBR), inspectie-instellingen (VIVB), adviesbureaus (ONRI) en de sprinklerinstallateurs (VSI). In deze conceptversie werd zowel de kwaliteit van de integrale brandbeveiliging als de rolverdeling voor de verschillende stakeholders tijdens zowel de ontwerp- en realisatiefase als de gebruiksfase beschreven. De conceptversie was gebaseerd op de praktijk rond aanleg en onderhoud van vastopgestelde brandbeheersings- en brandblussystemen.

In 2005 hebben de betrokken organisaties het CCV gevraagd te faciliteren bij het doorontwikkelen van dit model tot het Model Integrale Brandveiligheid Bouwwerken. Het CCV heeft hiervoor een projectstructuur ingericht, waarin de betrokken partijen in opdracht van het Centraal College van Deskundigen van het CCV werkten aan ontwikkeling van het Model IBB.

Hierbij is al vroeg in 2006 gekozen om een generiek model voor integrale brandveiligheid te ontwikkelen dat uitgaat van het brandrisico in een object, en niet - zoals het oorspronkelijk in 2004 ontwikkelde brandveiligheidsmodel - louter de installatietechnische maatregelen en hun certificatie centraal stelt.

In juni 2006 heeft het Centraal College van Deskundigen van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) een opdrachtdocument vastgesteld. De Stuurgroep Integrale Brandveiligheid Bouwwerken (Stuurgroep IBB) werd met de uitvoering ervan belast. Voor verdere voltooiing van het Model IBB was het noodzakelijk om alle belanghebbende partijen te betrekken bij het traject. Zo kon niet alleen het draagvlak voor het Model IBB worden verbreed, maar ook de beschikbare kennis worden gebundeld voor een kwalitatief hoogwaardig en breed toepasbaar Model IBB. In september 2006

organiseerde het CCV daarom een werkconferentie rond het Model IBB, waarvoor zoveel mogelijk disciplines uit de dagelijkse praktijk van brandveiligheid werden uitgenodigd.

Op basis van deze Werkconferentie stelde de Stuurgroep deelopdrachten op voor vijf werkteams, die daarmee vanaf januari 2007 (en werkteam 5 vanaf september 2007) aan het werk zijn gegaan. De voortgang in de werkzaamheden is in september 2007 en januari 2008 besproken in afstemmingsbijeenkomsten van de leden van de Stuurgroep IBB en de IBB-werkteams.

De Stuurgroep IBB voltooide de ontwikkeling van de ruwe versie van het Model IBB eind maart 2008, zodat het model nu in de praktijk van nieuwbouw en bestaande bouw kan worden beproefd.

CENTRUM VOOR CRIMINALITEITSPREVENTIE EN VEILIGHEID

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) is hét centrum dat samenhangende instrumenten ontwikkelt en implementeert om de maatschappelijke veiligheid te vergroten. Het CCV stimuleert samenwerking tussen publieke en private organisaties om criminaliteit integraal terug te dringen en vormt een schakel tussen beleid en praktijk.

Het CCV heeft o.a. volgende instrumenten en regelingen in beheer:

- Keurmerk Veilig Ondernemen
- Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan
- Politiekeurmerk Veilig Wonen

Het CCV richt zich op instanties, instellingen en brancheorganisaties en niet op burgers of individuele ondernemers.

De stichting Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid is een initiatief van het Ministerie van Justitie, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie, het Verbond van Verzekeraars, werkgeversorganisatie VNO-NCW, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Raad van Hoofddcommissarissen.

Directeur: Mw. mr. drs. I.M. Haisma

ADRESGEGEVENS

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
Jaarbeursplein 17
3521 AN Utrecht
Postbus 14069
3508 SC Utrecht
Informatiedesk (030) 751 67 77
Info@hetccv.nl
www.hetccv.nl

TEKST

R.J.M. Hartgerink (CCV)
W.A.C. van Oppen (CCV)

AAN DEZE PUBLICATIE WERKTEN VERDER MEE:

André Bode (College Bouw Zorginstellingen, stuurgroep IBB)
Bob Gieskens (Bouwend Nederland, stuurgroep IBB)
Coen Kalkhoven (Vereniging BWT, stuurgroep IBB)
Henk van Vulpen (VROM-Rgd, stuurgroep IBB)
Remco van Werkhoven (NVBR, stuurgroep IBB)

UITGAVE

Utrecht, 10 april 2008